

El vol de la Gavina

L'Escola Gavina fa vint anys d'un projecte caracteritzat per la defensa de la valencianitat i per la renovació pedagògica. Mestres fundadors i ex-alumnes de la primera promoció parlen de l'èxit d'una escola consolidada.

L'Escola Gavina començà a alçar el vol quan el franquisme panteixava en un lilit fred envoltat de tubs sense més funció que la d'allargar-li l'agonia. Era el setembre del 1975. Uns mesos abans, un grup de pedagogs valencians havien contactat amb mestres de l'última fornada de l'Escola de Magisteri de València per iniciar el projecte: una escola valenciana i democràtica que aplegara les darreres tendències de la pedagogia. Rosa Serrano, cap de Tàndem Edicions, és una de les vuit primeres fundadores de la cooperativa Escola Gavina. Va estudiar pedagogia a Barcelona, on va treballar amb el grup Rosa Sensat, que dirigia la renovació de l'ensenyament al Principat. "En tornar a València -recorda- ens reunírem un grup de companys de la Facultat amb ganes de treballar i contactàrem amb alumnes destacats dels darrers cursos de l'Escola de Magisteri, una gent amb moltes inquietuds i bones idees, i tiràrem el projecte endavant". El somni era de crear una escola amb un plantejament nou. L'actual directora de l'Escola, Fina Masgrau, explica que es basava, i es basa, "en el reconeixement del País Valencià com a país, en la consideració social de la llengua en tots els usos i en un nou tractament

de l'alumne, allunyat de l'uniformisme que caracteritzava l'escola franquista".

Nens a bord! Segons que explica Rosa Serrano, una vegada decidit el projecte, el primer equip de mestres començà a fer reunions amb amics i coneguts que tenien fills en edat escolar per convèncer-los de dur-los al nou centre. Així, el mes de setembre del 1975, l'Escola Gavina alçava el vol des d'un xalet del carrer de la Pinadeta del Cel de l'Eliana, amb setanta-cinc xiquets a bord.

D'aquesta manera, des de la fundació, l'escola va créixer com un projecte unitari en què tots els actors eren protagonistes. Els mestres començaren la feina i els pares s'implicaren en el projecte. Els alumnes passaven de ser objectes que havien d'aprendre unes lliçons a personalitats individuals que havien de desenvolupar uns criteris propis. Segons Fina Masgrau, es tractava de substituir l'escola del papagai per un centre on havien "d'aprendre a aprendre". La geografia, per exemple, l'estudien, com totes les disciplines, a partir del medi propi. Així el xiquet va coneixent progressivament l'entorn natural de l'escola, el poble més a prop, la comarca, la ciutat de València, el País Valencià i des-

prés tot d'altres ciutats, com Barcelona, i de medis diferents, com el Pirineu. "Es tracta –segons Albert Dasí, mestre– que aprenga un mètode per a comprendre la geografia i les formes de documentar-se sobre una zona concreta. Així, quan li interesse informació d'un lloc concret, tindrà coneixements i recursos suficients per a aconseguir-la". Amb el temps, la renovació s'ha anat ampliant i ajustant. Així, la coeducació, o un ensenyament respectuós amb la igualtat de sexes, ha anat millorant i estenent-se fins a arribar, en determinants aspectes, a la discriminació positiva, segons Albert Dasí.

La notícia d'una escola lliure i democràtica es va anar estenent i l'escola va anar creixent a poc a poc. En 1976, els alumnes ja eren 127, i en 1977 eren 166 els menuts que integraven el centre. L'escola es va haver de traslladar de primer a un xalet més gran de Benimàmet i, posteriorment, a l'edifici actual de Picanya (Horta Sud), obra dels arquitectes Manuel Portaceli i Ximo Gregorio. Ells han estat també els encarregats de dissenyar el nou edifici que s'inaugurarà el 20 d'abril i que acollirà l'Ensenyament Secundari Obligatori (ESO), que amplia l'edat d'escolarització fins als setze anys. La reforma que estableix la LOGSE amb l'ESO introdueix precisament moltes de les renovacions pedagògiques que l'Escola Gavina ja defensava fa vint anys.

Les olives són vertebrades? Des que s'acabà la primera promoció completa, l'any 1984, el nombre d'alumnes s'ha estabilitzat en uns tres-cents deu. Aquella primera promoció, formada per una dotzena de xiquets, té ara vint-i-cinc anys i alguns han tornat a visitar la Gavina. L'acomiadament de l'escola fou una broma

L'Escola Gavina fa vint anys de renovació pedagògica. Els seus mètodes d'estudi són oberts i fomenten la responsabilitat dels alumnes.

ARXIU / RAFA GIL

Rosa Serrano, pedagoga i fundadora de l'escola. Amb vuit mestres més va iniciar la cooperativa de treball associat que havia de dur el projecte a terme.

ARXIU / VICENT A. JIMÉNEZ

pesada. Rosa Serrano digué als alumnes que, com que havien estudiat en una escola valenciana i renovadora, un inspector d'ensenyament volia fer-los un examen sobre les matèries que ensenyaven les altres escoles: reis gots, etc. Recorda Daniela Gimeno, alumna d'aquella promoció: "Se'ns presentà un home amb tota la pinta d'un inspector que ens féu un examen amb preguntes tan increïbles com si una oliva era vertebrada o invertebrada". Els alumnes tornaren la broma en forma de *graffiti* dedicats a cada mestre en les façanes de l'escola mentre un dels alumnes els entretenia fent una conferència surrealista. Tant Daniela Gimeno com l'alumne conferenciant, Lluís Menxeta, recorden l'escola com una època molt feliç. El canvi educacional en eixir de l'escola fou difícil. Tots dos començaren el batxillerat en l'institut de la Font de Sant Lluís. "El canvi no fou tan greu perquè era un dels primers que feia línia en valencià", explica Menxeta que, en canvi, sí que va trobar moltes diferències l'any següent, quan se n'anà a l'Escola de Capatassos Agrícoles de Catarroja: "Només feien religió i cap mestre no feia les classes en valencià, malgrat que quasi tots el parlaven i els alumnes també". A Daniela Gimeno, li va passar una cosa semblant quan va arribar a la Facultat de Dret: "El primer any vaig trobar un canvi gros, perquè els professors, molt al contrari de la Gavina, eren déus inaccessibles en aules massificades". Posteriorment, pogué apuntar-se a la línia en valencià, que només tenia uns cinquanta o seixanta alumnes, i on els professors eren més oberts. "A la Gavina –explica Daniela Gimeno– no hi havia càstigs, però ens ensenyaven a ser responsables en llibertat". Sobre les maneres d'ensenyar, Daniela explica que tots escrivien un conte, feien una assemblea per triar el millor i, a partir d'aquí, comentaven les qüestions gramaticals corresponents.

La Gavina va nèixer –i ha crescut– com una Cooperativa de Treball Associat. Això ha permès, segons Rosa Serrano, "la coherència d'un equip de treball que va constituir el seu ideari autònom, comptant sempre amb les famílies dels alumnes que han estat molt participatives". Actualment formen la cooperativa unes vint persones, entre mestres i personal de cuina. Aquest caràcter privat ha fet també que mantenir un xiquet dins l'escola siga relativament car. L'educació infantil (no subvencionada) costa 42.000 pessetes el mes i l'EGB 24.000, amb transport inclòs. Daniela Gimeno creu que el preu de la Gavina és "una contradicció amb la filosofia de l'escola. Jo i molta gent jove no podríem pagar l'educació dels fills amb aquestes mensualitats". Daniela diu que caldria introduir algun sistema perquè gent sense tants recursos poguera portar-hi els fills. "Justament critique això –diu Gimeno– perquè és allí que m'ensenyaren a ser crítica en aquestes coses".

Àlex Milian